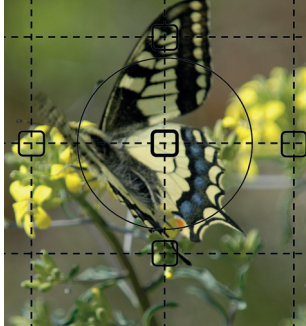

B MALÁ KAPITOLA PRO POKROČILÉ

Tuto kapitolu by neměli číst ti, kteří s fotografováním teprve začínají. Vždyť už z předchozí kapitoly na ně vybafla spousta nových pojmů. Jsou tu desítky věcí, na které se musíme při fotografování soustředit, pokud se nechceme proměnit v obyčejný stroj, který jen bezmyšlenkovitě mačká spoušť.

Napřed je třeba se naučit a zažít základní postupy při obsluze fotoaparátu. Až to budeme dokonale zvládat, můžeme se začít zabývat pokročilejším nastavením.

Tato kapitola se ale týká také majitelů zrcadlovek. Ty považujeme od samotného počátku za pokročilé uživatele.

Zrcadlovka se v mnohém liší od kompaktního fotoaparátu.

Především je tu velká změna, co se týče zoomu. Zatímco u kompakťů máme k dispozici páčku, která zoom nastavuje elektronicky (a odčerpává proud z baterie), u zrcadlovek můžeme volně otáčet příslušným prstencem na objektivu a tak nastavit ohnisko skutečně velmi přesně.

U starších zrcadlovek nelze fotografovat pomocí displeje, nutně musíme použít hledáček. Novější zrcadlovky už připouštějí i elektronický obraz na monitoru, ale víme, že zkušený fotograf nedá na hledáček dopustit.

Hledáček v tomto případě zobrazuje přesně to, co se bude fotografovat, není tady žádná chyba v úhlu pohledu.

Zrcadlovka dovolí výměnu objektivu, což ale pro vlastní postupy při fotografování neznamena žádnou změnu.

A teď to nejdůležitější – zrcadlovka umí fotografovat v automatickém režimu, ale umožní nám automatiku zcela vypnout.

Je-li automatika vypnutá, nezbude než nastavit expozici snímku ručně. Žádný strach, expozici nebudeme odhadovat, zrcadlovka nadále měří. Ale zkusme se vžít do situace, co by bylo, kdyby neměřila.

Stačí něco vědět. Je-li nastaveno ISO 200, tedy 21 °DIN, lze úspěšně fotografovat takto: čas závěrky 1/125, clona 11. Pozor, to ovšem při slunečném počasí!

Pokud z tohoto vycházíme, dojdeme k zajímavým poznatkům.

Víme-li, že přivření clony o jedno číslo znamená prodloužit čas na dvojnásobek, pak platí, že stejné množství světla dostaneme také při jiných nastaveních: 250/8, 500/5,6, ale také 60/16.

Zvýšíme-li citlivost na dvojnásobek, je třeba omezit čas na polovinu, takže při 400 ISO by výše uvedená řada vypadala takto: 125/16, 250/11, 500/8, 60/22.

Nejsou v tom žádná kouzla, jen trochu matematiky. V době klasické fotografie nosili fotografové tuto číselnou kombinaci v hlavě a bez potíží dosahovali zcela přesných výsledků.

Ale pozor, jakmile například fotografujeme v protisvětle, je třeba clonu o jedno číslo otevřít.

Ostatně, když zajde slunce za mraky, začíná alchymie, a tady zkušenější fotografové sahali do kapsy pro expozimetr a méně zkušení se měnili na jasnovidce.

Jenže – jak je to s tou ohniskovou vzdáleností? A jak vlastně pracuje clona? Jak je to s tou závislostí clony na čase expozice a naopak?

Ohnisková vzdálenost a co s ní souvisí

Objektiv je složitá soustava čoček, která propouští do komory fotoaparátu světlo a svými parametry zajišťuje, že obraz bude dokonale prokreslený. Každý objektiv lze charakterizovat dvěma údaji – ohniskovou vzdáleností a světelností. Navíc ohnisková vzdálenost bývá proměnlivá.

Například se v prospektu dočteme, že fotoaparát má ohniskovou vzdálenost minimálně 35 a maximálně 105 mm. Co s tím? A proč je ohnisková vzdálenost tak důležitá?

Ohnisková vzdálenost udává, jak daleko je svislá osa čočky od ohniska, tedy od místa, kde se protnou všechny světelné paprsky, které objektivem prošly. Názorná je v tomto případě třeba obyčejná lupa. Podržíme-li ji ve vhodné vzdálenosti, sluneční světlo se za ní promění v pouhý bod a můžeme tak pohodlně rozdělat oheň.

U objektivů fotoaparátu je to podobné, až na to, že oproti lupě to je složitá soustava čoček. Pomocí ohniskové vzdálenosti lze objektivy srovnávat.

Jde totiž o to, že různé fotoaparáty používají různé objektivy, které mají různý průměr optiky. Jak tedy srovnávat nesrovnatelné?

V čase analogové fotografie bylo srovnání jednoduché. Standardem byl obrázek o rozměrech 24×36 mm, jeho úhlopříčka měří asi 43 mm. Snímek, který nebyl nijak zkreslený ani deformovaný, se pak hladce dal pořídit běžným objektivem

ohniskové vzdálenosti 50 mm. Je třeba si povšimnout, že toto číslo zhruba odpovídá úhlopříčce. Tato ohnisková vzdálenost také nejvíce odpovídá přirozenému zornému úhlu oka.

Samozřejmě existovaly objektivy o jiných ohniskových vzdálenostech. Pokud je ohnisková vzdálenost menší než ca 40 mm, hovoříme o objektivu širokoúhlém, který ze stejného místa zachytí mnohem větší část okolí, a naopak od 80 mm hovoříme o teleobjektivu, který snímá jen malou část okolí, podobně jako dalekohled.

Podobně, i když trochu jinak, to je u digitální fotografie. Tady totiž nemáme políčko kinofilmu, ale snímací prvek CCD. A ten nemusí mít právě rozměry 24×36 mm. U kompaktních fotoaparátů jsou snímací prvky mnohem menší, zhruba poloviční, což dovoluje používat malé objektivy o relativně malých ohniskových vzdálenostech. U zrcadlovek jsme na tom lépe, snímací prvky políčku kinofilmu zhruba odpovídají.

Solidní výrobce fotoaparátu uvede u ohniskové vzdálenosti objektivu ještě jeden parametr – ekvivalent políčka kinofilmu. U výše zmíněného objektivu vypadá celý parametr takto: 35–105 mm, ekv. 35. Přepočítává se pomocí prosté úměry. V důsledku to znamená, že vyšší hodnota odpovídá 135 mm objektivu při použití kinofilmu, a u dolní hodnoty pak přepočtem dostaneme číslo 45 mm. Znamená to, že náš objektiv (s proměnnou ohniskovou vzdáleností) je normální až teleobjektiv, nechtějme tedy po něm žádné vlastnosti širokoúhlého objektivu.

Jakou ohniskovou vzdálenost by tedy měl mít ideální objektiv?

Na to je velmi těžká odpověď. U zrcadlovek to je jednodušší, tam lze objektivy vyměňovat, ale kompaktní přístroje mají svůj objektiv zasazen jednou provždy.

Poznámka: Teď si můžeme také říct, co znamená například tento číselný údaj: 5× optický ZOOM. Tady se nejedná o nic jiného než o vyjádření poměru mezi maximální a minimální ohniskovou vzdáleností objektivu. Výše zmíněný objektiv (35–135) má tedy optický zoom 3,87x.

Podle ohniskové vzdálenosti lze rozdělit objektivy na tři typy (míní se zde přepočtená ohnisková vzdálenost na 35 mm kinofilm).

- Normální objekt má ohniskovou vzdálenost asi 50 mm a odpovídá úhlu vnímání lidského oka. Obrázky pořízené tímto objektivem jsou nejprirozenější.

- Teleobjektivy mají ohniskovou vzdálenost zhruba 80 mm a delší. Mají úzký zorný úhel, ale dokážou vyfotografovat i vzdálené předměty (připomeňme si ZOO).
- Širokoúhlé objektivy mají ohniskovou vzdálenost 35 mm a menší. Disponují velkým zorným úhlem, mají mnohem širší záběr a vyfotografují i to, co se do normálního objektivu nevejde. Objekty v obraze se ale zmenší a dostávají nepřirozenou perspektivu, zejména extrémně z toho vycházejí lidské obličejy. Rozdíly mezi těmito objektivy stírají transfokátory. Pořídíme-li si objektiv se zoomem 35–105 mm, máme k dispozici jak normální objektiv, tak i širokoúhlý objektiv a také krátký teleobjektiv.

Platí ovšem, že čím větší je rozsah zoomu, tím horší výsledky co do kresby tyto objektivы dávají. Přesto však je možno říct, že pro nenáročnou fotografii, a o nic jiného nám už nejde, tyto objektivы stačí. Na trhu jsou i objektivы s rozsahem zoomu 18 až 270, to je zhruba 30–400 mm při přepočtení na 35mm kinofilm. Mimochodem, mnozí z nás možná pamatují cenově takřka nedostižný hit normalizačních prodejen Foto-Kino, který se jmenoval Zenit fotopuška. Ten disponoval objektivem o ohniskové vzdálenosti 300 mm.

Kdo je náročný, pořídí si více objektivů, přinejmenším dva. My méně nároční použijeme jeden objektiv s delším rozsahem zoomu. Méně dokonalá kresba je vyvážená pohodlím. Tahat se s dvěma objektivy a nepřetržitě je v terénu vyměňovat, to může být pěkná otrava.

S ohniskovou vzdáleností souvisí pojem **světelnost**. Je to bezrozměrný údaj vyjadřující poměr ohniskové vzdálenosti k průměru objektivu. Tato hodnota určuje, kolik světla dopadne na snímací prvek fotoaparátu.

Máme-li objektiv o průměru 3 cm a ohniskové vzdálenosti 6 cm, platí, že světelnost $f = 6/3$, tedy 2.

Nejdražší objektivы vynikají velkou světelností, až 1,4. Je však otázka, zda bychom takový objektiv vlastně vůbec dokázali využít, protože v běžné praxi se vstupní otvor objektivu uzavírá, cloní. Zmenšuje se relativně průměr objektivu, ohnisková vzdálenost zůstává. Znamená to, že relativní světelnost během fotografování klesá.

Běžné objektivy mívají světelnost 2,8, někdy i 3,5 a ty nejlevnější 4. Záleží také na ohniskové vzdálenosti; čím delší je tato vzdálenost, tím menší otvor se dá do objektivu vestavět a tím nižší je světelnost.

Objektiv jako každý lidský výrobek bývá málokdy zcela dokonalý. To, co se od něj vyžaduje, je dokonalá kresba od středu obrázku až k okraji. V praxi zjistíme, že to je stav nedostižný, obvykle se setkáme s chybou, která je opět nepřímou úměrná ceně objektivu. Nemějme však obavy, chyby v kresbě obvykle nezaznamenáme pouhým okem na běžné fotografii ani na monitoru počítače nebo při tisku na malý formát.

S tím, jak se mění ohnisková vzdálenost objektivu, mění se také hloubka ostrosti. Snad si někdo z nás ještě vzpomene na velké fotoaparáty na svitkový film; byly to takové neforemné krabice a za drahý peníz je občas můžeme vidět v bazaru. Když je podrobně prozkoumáme, zjistíme s úžasem, že tyto přístroje neměly žádnou možnost zaostřování. A přesto podávaly ostré obrázky. Potřebovaly k tomu sice dobré světelné podmínky, většinou plné slunce, ale víc se toho od nich nežádalo.

Tyto přístroje byly vybaveny jedním časem závěrky a objektivem s pevnou ohniskovou vzdáleností. Nazývaly se fix fokus. Měly malou světelnost a tak malý průměr, že dokázaly zaostřit na vše, co bylo v rozumné vzdálenosti, tedy asi od dvou metrů do nekonečna.

Opět se tady setkáváme s pojmem hloubka ostrosti. Platí, že při zaostření na určitou vzdálenost je ostré nejen vše, co je přesně takto daleko, ale i některé objekty umístěné blíž a mnoho objektů umístěných dál. Za dobrých světelných podmínek je ostré vše až do nekonečna.

Hloubka ostrosti závisí na nastavené cloně. Čím více otvor objektivu zacloníme, tím větší je hloubka ostrosti.

Hloubka ostrosti závisí i na použití transfokátoru. Čím delší je ohnisková vzdálenost, tím menší je hloubka ostrosti.

Z toho vyplývá následující doporučení. Chceme-li mít vše ostré a co nejméně se starat o zaostřování, měli bychom fotografovat se zacloneným objektivem (clonové číslo 8 a vyšší) na větší vzdálenost (od tří metrů do nekonečna) a bez použití zoomu (ohnisková vzdálenost ca 50). Když se nad tím zamyslíme, uvědomíme si, že amatérská fotografie se většinou do těchto parametrů pohodlně vejde.

Jenže – jakou hloubku ostrosti bude mít aktuální snímek? Objektivy zrcadlovek nám k tomu dávají šikovou pomůcku, kterou můžeme vidět na obrázku 3.1.

Je zaostřeno na necelé 2 metry. Je-li objektiv maximálně zacloněný, tedy na clonové číslo 32, rozsah hloubky ostrosti je od 1 metru do nekonečna, jak nám naznačuje pomocná stupnice.

Zde můžeme rovněž zaznamenat, že při cloně 16 by hloubka ostrosti zahrnovala vše asi od 1,5 do 3 metrů, přesnější odečtení není možné. Ale stačí maličko přeostrřit a hloubka ostrosti bude zhruba od 2,5 metru opět do nekonečna.

Obrázek B.1 Hloubku ostrosti lze odečíst z objektivu

Poznámka: Podobná zaostřovací stupnice prakticky nelze použít u teleobjektivů, ale u objektivů širokoúhlých nebo normálních se běžně používá.

Zaostřovací režimy

Objektivy zrcadlovek umožňují používat několik zaostřovacích režimů. Nastavení je k dispozici na skříni přístroje.

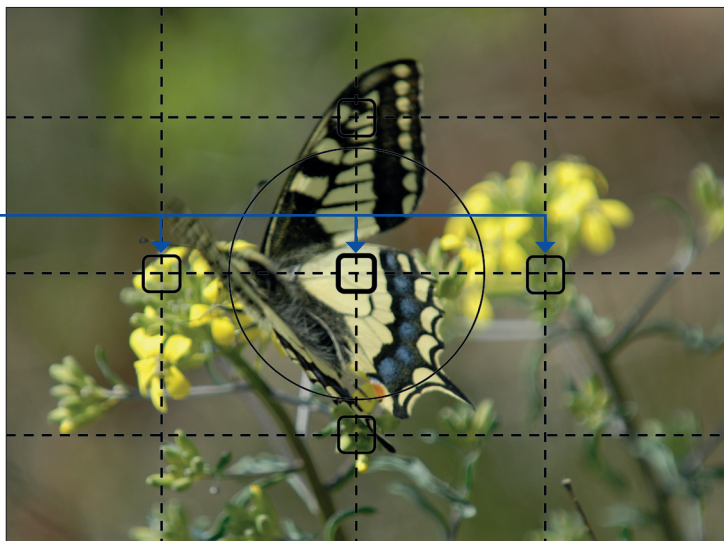

Obrázek B.2 Takto lze přepínat zaostřovací režimy

- S – plně automatické zaostřování. Zrcadlovka se chová stejně jako kompakt, je potřeba nejdříve namáčknout spoušť do poloviny a počkat, až se zaostří. Potom se zaostřená vzdálenost zablokuje a můžeme fotografovat.
- C – prediktivní zaostřování. Po namáčknutí tlačítka spouště do poloviny fotoaparát trvale sleduje zaostřený objekt a podle potřeby se dále doostřuje. Je to výhodné, pokud se objekt pohybuje, například dopravní prostředek nebo dítě. Exponovat je možné kdykoli.
- M – manuální zaostření. Automatika je vypnutá, zaostřit je potřeba pomocí zaostřovacího kroužku objektivu. Tady se ale dá plně využít výše zmíněné hloubky ostrosti. Například zaostřit na tři metry a dále se o zaostřování nestarat.

Položme si kontrolní otázku – jaký režim zaostření zvolíme, chceme-li fotografovat hvězdy? Odpověď je prostá, hvězdy dávají tak málo světla, že se na ně automaticky nedá zaostřit. I proto je tu k dispozici zaostření manuální.

Teď je ještě otázka, jak zaostřovat. Odpověď se skrývá v hledáčku zrcadlovky. Zde spatříme několik zaostřovacích bodů. Někdy je jich jen pět, ale může jich být i více. Jeden bývá ve středu, ostatní jsou rozmístěny kolem. Sami můžeme prostým přepínáním určit, který z nich má být ten pravý, jehož pomocí má přístroj zaostřit.

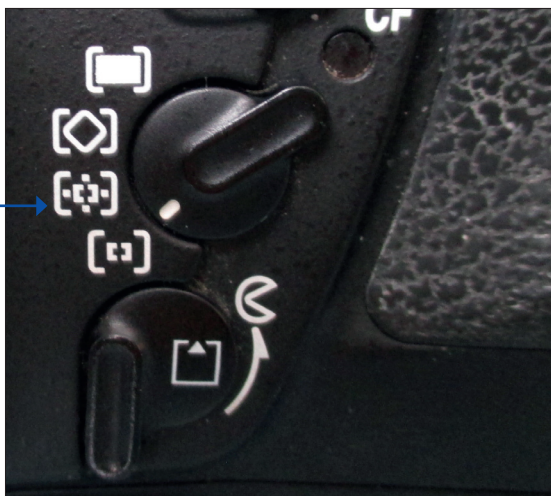

Obrázek B.3 Zaostřování pomocí zaostřovacích bodů

Jenže popisovaný postup je příliš jednoduchý na to, abychom platili za zrcadlovku tak velké peníze. Činnost zaostřovacích polí lze regulovat, používá se několik režimů zaostřovacích polí:

- Jednoduché bodové zaostřování – uživatel si sám volí bod, podle kterého se má zaostřit, což je výše popsaná metoda.
- Zaostřování pomocí skupiny zaostřovacích polí – uživatel volí zaostřovací bod, ale fotoaparát využívá i informace z dalších zaostřovacích polí.
- Skupinové dynamické zaostřování – uživatel si zvolí celou skupinu zaostřovacích polí (centrální, levá, pravá, horní, spodní). Hodí se u objektů s nepředvídatelným pohybem, opět můžeme zmínit děti.
- Automatické zaostřování na nejbližší objekt. Uživatel přenechává zaostření na fotoaparátu, sám se může soustředit na kompozici snímku.

Přepínání mezi režimy je jednoduché, obvykle stačí jedna páčka na zadní stěně fotoaparátu.

Obrázek B.4 Přepínání režimu zaostřovacích polí

Priorita clony a času závěrky

Zatímco kompakty obvykle neumožňují přímý zásah do expozice snímku a ponechávají si určitý vliv, zrcadlovky umožní automatiku zcela nebo částečně vypnout.

Pokud automatiku expozice zcela vypneme, je už na nás, jaké parametry nastavíme. Platí, že lidské oko je na posuzování světla to nejhorší, co můžeme použít. Obvykle se nespletete za jasného slunečného počasí, což je maximální možné množství světla, které je na naší planetě za běžných podmínek k dispozici.

Už jsme se zmiňovali o tom, že při nastavené citlivosti ISO 200 je tady třeba exponovat časem závěrky $1/125$ a clonou 11, přičemž stejné množství světla poskytne zkrácení času na polovinu a otevření clony o jeden stupeň, takže lze exponovat i $250/8$, $500/5,6$, $100/4$ nebo $60/16$.

Zvýšíme-li citlivost na dvojnásobek, je třeba omezit čas na polovinu, takže při 400 ISO by výše uvedená řada vypadala takto: $125/16$, $250/11$, $500/8$, $60/22$.

Jenže jakmile zajde slunce za mrak nebo se dostaneme do stínu, možnosti správné expozice odhadem končí. Jistě, můžeme ihned snímek zkontrolovat v náhledu a případně expozici poopravit, ale proč máme dělat to, co dokáže někdo jiný lépe?

Ponechme automatiku aspoň částečně v chodu a nastavme jen ten parametr, na kterém nám záleží.

Můžeme fotografovat v těchto čtyřech režimech:

- P – programová automatika. Zrcadlovka se teď liší od kompaktů jenom vzhledem.
- S – priorita závěrky. My si předvolíme čas závěrky, fotoaparát dodá clonu.
- A – priorita clony. My nastavíme clonu, fotoaparát určí čas závěrky.
- M – manuální režim, zrcadlovka všechno nechá na nás.

Pokud by ale v režimech S nebo A hrozilo, že snímek bude přeexponovaný nebo podexponovaný, dostaneme od přístroje výstrahu. Tady bychom měli vždy napřed určit optimálně hodnotu ISO, aby nenastaly zbytečné komplikace.

Teď jde o to, kdy který režim použít.

Dejme tomu, že budeme fotografovat sportovní zápas. Víme, že potřebujeme co nejkratší čas závěrky, tak si prostě zvolíme prioritu času a závěrku nastavíme napevno na 1/1000 sekundy. A clona? Tu ať si nastaví fotoaparát sám podle toho, jaké budou v daném okamžiku světelné podmínky. Nesmíme zapomenout nastavit vyšší hodnotu citlivosti ISO, jinak bude hloubka ostrosti malá a ne vždy se nám podaří dokonale zaostřit.

Naopak když fotografujeme krajinu a nechceme se zdržovat nějakým složitým zaostřováním, protože se potřebujeme plně věnovat kompozici. Navíc víme, že budeme mít popředí ve vzdálenosti 4 metrů od objektivu, tedy potřebujeme mít ostré všechno zhruba od 3 metrů do nekonečna. V tomto případě nastavíme ISO na 400, zvolíme prioritu clony a objektiv zacloníme na 11. Když pak zaostříme na 5 metrů, o nic víc už se nemusíme starat. Fotoaparát nám k tomu dodá expoziční čas zcela přesně.

Platí, že:

- prioritu času nastavíme tehdy, když potřebujeme rychlý chod závěrky;
- prioritu clony použijeme v případě, že potřebujeme trvale velkou hloubku ostrosti.

Vyvážení bílé

Dostáváme se k barevnému odstínu obrázku; tyhle starosti jsme v dobách černobílé fotografie neměli. Někdy tato příslušná nastavení můžeme hledat i pod názvem „vyvážení na bílou“.

Světlo, které lidské oko vnímá stále jako jeden odstín, ve skutečnosti přímo hýří barvami. Lidskému oku je lhostejné, zda jde o denní světlo, umělé světlo nebo zářivku; pravda, několik vteřin se oko „diví“, ale pak se přizpůsobí a nadále vnímá realitu tak, jak je naučené. Jinak je tomu ale u fotografií.

Dokud ještě fotoaparáty neuměly pružně reagovat na změnu barevného odstínu světla, mohli jsme být svědky následujícího jevu. Fotograf v místnosti osvětlené žárovkou vyfotografoval několik fotografií, a jejich kvalitu si docela pochvaloval. Pak vyšel ven, na denní světlo, aniž by vypnul fotoaparát, a pokračoval ve fotografování, aby pak zjistil, že všechny snímky z exteriéru jsou odporně modré.

Fotoaparát se totiž po zapnutí „naučil“ vnímat žluté světlo jako bílé a zapamatoval si to. Jinou barvu světla neznal. Pak bylo třeba přístroj vypnout, znovu zapnout a opět ho učit, jak má vypadat bílá.

Dnes máme automatiku, podobný přechod nevyvede elektronické systémy přístroje z klidu. Jen jim musíme dát nějaký ten čas, pokud skutečně změníme prostředí tak drastickým způsobem.

Automatika zařídí, že pokud není světlo nějak extrémně barevné, budou z každého prostředí fotografie barevně v pořádku. Samozřejmě, odchylky se najdou.

Proč o tom tady píšeme? Prostě proto, že žádná automatika nezvládne všechno, takže někdy jí musíme trochu pomoci.

Vyhledáme si v menu vyvážení bílé a zjistíme, při jakém světle vlastně fotoaparát dokáže fotografovat bez újmy na barevném odstínu.

Může jít o světlo denní, žárovkové, zářivkové, jinou barvu světla má zatažená obloha a jinou zase blesk. Záhy poznáme, že největší potíže budou asi fotoaparátu dělat oranžové nebo zelené výbojky, na ty mnohdy připraven není.

Vyvážení bílé se na monitoru fotoaparátu špatně kontroluje. To, co se vám zdá být bílé, ještě vůbec bílé být nemusí.

V každém případě, pokud fotografujeme v extrémních světelných podmínkách, měli bychom vyvážení bílé věnovat velkou pozornost, protože vyvážení barevného odstínu dodatečně v počítači je jednou z nejobtížnějších operací a málokdy se vyvede k plné spokojenosti. Anebo když fotografujeme pod žlutými výbojkami, tak prostě fotografii ponechat tak, jak je.

Vyvážení bílé se u kompaktních nastavuje v menu, u zrcadlovek může být nástroj dostupný přímo na těle fotoaparátu. Obvykle je označený jako WB, též AWB.

Obrázek B.5 Nastavení barevného odstínu fotografie

Upozornění: Jakmile skončíme fotografování s upraveným vyvážením na bílou, měli bychom ihned přepnout zpět na automatiku. Jinak se nám může stát, že pořídíme celou sérii fotografií s chybným barevným odstínem.

Korekce osvitů

Expoziční automatika je velmi dobrá věc, ale ne všemocná. Existuje na světě spousta míst, kde expoziční mechanika dává pochybné výsledky. Jedním takovým místem, či spíše prostorem, je les. V lese bývá šero až skoro tma. Fotoaparát při

měření tuto tmu zaregistruje a ihned se bude snažit ji zprůměrovat. Když se potom podíváme na obrázek, zjistíme, že les nevypadá přirozeně. Je prostě příliš světlý. To ale není jediné místo, kde mohou nastat potíže. Budeme-li fotografovat někoho na sněhové pláni, poznáme, že sníh je sice bílý, ale tvář fotografované osoby je tmavá ještě dřív, než se stačila opálit.

Naopak když tutéž osobu postavíme před černou stěnu, stěna zůstane černá, ale fotografovaná tvář zesvětlá tak, že na ní nebudou vidět detaily.

S levným fotoaparátem tady nic neuděláme, ale většina fotoaparátů umožňuje osvit ještě před fotografováním upravit. Tomu se říká korekce nebo kompenzace osvitu.

Platí zhruba toto:

- Je-li hlavní objekt tmavší než pozadí snímku, je třeba osvit prodloužit. Korekce se vyjadřuje kladným číslem.
- Je-li hlavní objekt světlejší než pozadí snímku, je třeba osvit zkrátit. Korekce se vyjadřuje záporným číslem.

Obrázek B.6 Korekce osvitu

Fotoaparát umožňuje nastavit korekci osvitu o několik clonových čísel, a to jak k světlejšímu obrazu, tak i k tmavšímu. Příklad použití korekce osvitu můžeme vidět na obrázku 3.7. Obě fotografie byly pořízeny prakticky na stejném místě,

v pralese na ostrově La Gomera, kde byla skutečně skoro tma. Na obrázku vlevo jsme nechali fotoaparát, ať si dělá, co chce. Na obrázku vpravo jsme použili korekci osvitů na hodnotu $-1 \frac{2}{3}$, tedy zhruba o necelá dvě clonová čísla. Do fotoaparátu se tedy dostalo asi třikrát méně světla.

Upozornění: Tady se nelze spokojit s jediným nastavením. Nesmíme zapomenout na to, že vše se dělá odhadem a že displej fotoaparátu nepodává přesné výsledky. Proto je třeba na místě pořídit více obrázků s různými hodnotami a doma pak zvolit ten optimální.

Poznámka: V tomto případě nestačí domněnka, že osvit poopravíme v počítači. Oba obrázky mají různé barevné podání a to elektronická temná komora opraví jen obtížně.

Obrázek B.7 U snímku vpravo byla použita korekce osvitů (La Gomera)

Funkce AEB

Tato zkratka znamená autobracketing, což nám ale opět nic neřekne. Zkusme si tedy vysvětlit, jak pracuje.

Často budeme fotografovat za sporných světelných podmínek. Typickým takovým prostředím je les za slunečného počasí. Je tady spousta stínů a spousta světлых míst. Jak máme exponovat? Na stín, nebo na světlo? Fotoaparát je zmaten, nakonec se rozhodne světelné podmínky zprůměrovat a obvykle to dopadne tak, že nám obrázek vůbec nevyhoví.

Funkce AEB zařídí, že namísto jednoho obrázku se pořídí obrázky tři. Jeden s vypočítanou hodnotou, jeden s více otevřenou clonou (přeexponovaný) a jeden s přivřenou clonou (podexponovaný).

Zrcadlovky disponují expozičním bracketingem. K tomu slouží obvykle tlačítko BKT, dostupné na těle přístroje, a k dalšímu nastavení je pak třeba otáčet hlavním příkazovým voličem. Jestliže tuto funkci zapneme, můžeme nastavit počet snímků, někdy až devět, a expoziční rozptyl. Všechny obrázky potom pořídíme najednou během jediného stisku spouště, je třeba jen podržet trochu déle.

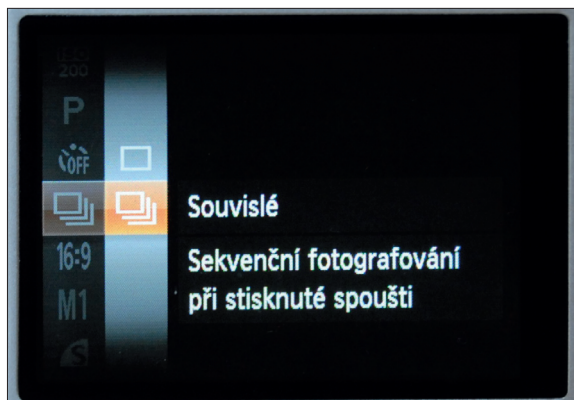
Sekvenční snímání

Když už jsme si koupili přístroj se spoustou funkcí, měli bychom tyto funkce aspoň vyzkoušet, možná se nám mohou hodit. Jednou z nich je sekvenční (sériové) snímání. Znamená to, že při jednom stisku spouště lze pořídít několik obrázků za sebou, někdy šest, nebo i deset během jedné sekundy.

Nastavení je prosté, někde v menu nebo na těle přístroje určíme, zda se při stisku spouště má exponovat pouze jednou, nebo zda má fotoaparát fotografovat tak dlouho, dokud spoušť držíme. Potom vám může zvuk vycházející z přístroje při-

pomínat kulometnou palbu. Můžeme však takto zachytit některé okamžiky, do kterých bychom se při jednoduchém snímání patrně netrefili, fotoaparát dokáže exponovat zhruba šestkrát za sekundu.

Jistě, výsledkem je spousta exponovaného „materiálu“, ale je na nás, abychom vybrali ty správné obrázky a ty ostatní prostě zahodili.

Obrázek B.8 Nastavení sekvenčního snímání

Poznámka: Při zapnutí sériového snímání se může stát, že při necitlivém stisku spouště expozuje fotoaparát dvakrát za sebou. Nebereme to jako chybu, ono bývá dobré být připraven na fotografování několika snímků za sebou, než v kritické chvíli hledat, kde to nastavení vlastně je.

Obrázek B.9 Malá ukázka sekvenčního snímání (interval cca 1 sekunda)

Intervalové snímání

Intervalové snímání je dalším drobným zázrakem, který naše zrcadlovka dovede. Obvykle se nastavuje tak, že v menu přístroje zvolíme položku Interval Time Shooting, potom určíme čas, kdy má intervalové snímání začít, a délku samotného intervalu v hodinách, minutách a sekundách a celkový počet intervalů.

Tento způsob snímání lze použít k různým účelům. Zajímá nás například, co dělá náš pes, když nejsme doma? Chceme sledovat, jaké je venku počasí? Můžeme fotografovat celý den s například s 15minutovým intervalem.

Zvuková poznámka

Zvuková poznámka se může hodit, pokud třeba fotografujeme v muzeu, na archeologickém nalezišti, v galerii, v zoologické zahradě a všude tam, kde je velké množství různých zajímavých objektů.

Zvukovou poznámku opět aktivujeme prostřednictvím menu. Poté co exponujeme obrázek, rozběhne se záznam zvuku a teď máme asi 10 sekund na to, abychom řekli vše podstatné. Zbývající čas můžeme sledovat na displeji.

Pokud si budeme prohlížet fotografie ve fotoaparátu, zvuková poznámka se přehraje automaticky, to ale jen do chvíle, než přejdeme k dalšímu obrázku.

TIP: Fotoaparát někdy dovoluje i prostý záznam zvuku, lze jej tedy využít jako diktafon. Do tohoto režimu jej lze přepnout opět zadáním příkazu z menu. Po stisknutí spouště bude fotoaparát nahrávat náš hlas, po dalším stisknutí se nahrávání zastaví. Výsledkem bude zvukový soubor ve formátu MP3, který lze přehrát jak přímo ve fotoaparátu, tak i v počítači.

Malý dodatek k práci se zrcadlovkou

Než se vrátíme zpět na společnou cestu, dovolíme si připojit několik malých rad pro fotografování pomocí zrcadlovky.

- Když nefotografujeme, vždy nasadíme na objektiv krytku. Nemusíme se bát, že ji tam zapomeneme, s krytkou se prostě fotografovat nedá.
- Když nefotografujeme delší dobu, patří zrcadlovka do brašny.
- Když měníme objektivy, děláme to co nejrychleji. Objektiv brání proniknutí prachu do nitra zrcadlovky, během výměny mají škodliviny volnou cestu.

- Objektivy, s kterými právě nefotografujeme, by měly mít ihned nasazeny krytky z obou stran a jejich místo je opět v brašně.
- Nenosíme zrcadlovku jen tak v ruce, vždy si ji zavěsíme na řemen. Řemínek by měl viset kolem krku.
- Chráníme zrcadlovku před nárazy. Neseme-li ji zavěšenou na krku, je každé zábradlí nebo zeď, eventuálně i skála, potenciálním místem srážky. Zrcadlový systém je velmi křehký.
- Spadne-li nám zrcadlovka na zem, lze to v důsledku přirovnat k zemětřesení. Možná se jí nic nestane, ale pro jistotu bychom ji měli dát zkontrolovat do servisu, kde se podívají, jaké škody vlastně pád způsobil.
- Spadne-li zrcadlovka do vody, okamžitě necháme veškerých pokusů o další fotografování. Ihned vyjmeme baterii, otevřeme přístroj a pokusíme se jej vysušit. Jakmile jakž takž uschne, ihned jej odneseme do opravy. (To platí i pro ty kompakty, které neumožňují potápění.)
- Přijdeme-li se zrcadlovkou z chladného prostředí do teplého (z mrazu do vytopené místnosti), dejme jí nejméně hodinu čas, aby se vyrovnaly teplotní rozdíly. Nebudeme snímat krytku objektivu; když to uděláme, ihned uvidíme, jak se orosí.
- Za silných mrazů mohou mechanismy zrcadlovky selhávat. Zkušební fotografové pak ohřívají fotoaparát na vlastním těle.